

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Цашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. І.
«Л. Домбровського (Хорунжини). Екс-
педиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані відні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по дні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Нова ворохобня в Македонії.

(X) Із звичайною точністю проявила ся після жнив в Македонії нова ворохобня підосінна. Прояву сеї ворохобні заповідано, як звичайно, наперед, одначе в тім оповіщенню зайшла дрібна похибка, бо коли віднову діяльності македонських ватаг заповіджено на 15. серпня, почала ся она знов уже 2. серпня. Се оповіщенє появило ся в окремім виданю «Автономії», софійського органу «внутрішньої організації» і у «Вечерня Пошта» та інших болгарських дневниках. Оповіщенє подає яко причину віднови повстаня се переконанє, що ані по давніших ані по новіших обіцянках Туреччини не можна сподівати ся якої не-будь поправи положеня в Македонії та що їй представлення європейських держав були безуспішними. Повстанє має так довго тревати, поки держави не владуть ся в сю справу, а має бути оно ведене з більшою як доси рішучістю, з більшими силами доведеними до розпукі. Доказом сего мають послужити численні убиства, яких повстанці допускають ся і небезпечність в округах повстанчих, яка останніми часами збільшила ся значно. На небезпечні відносини вказує також убиство російського консуля в Монастирі, котрого на улиці застрілив музулманин.

Туреччина додержала о стільки своєї обіцянки, що допустила до господарованя повстанчих ватаг. Она зреформувала в трех македонських вілятах судівництво по мисли домаганя європейських держав, зорганізувала жандармерию і полєву сторожу, і віддала керму сторожі безпечности шведским офіцірам, котрі вже виконують службу, надала далекоюяглу амнестию македонським вязням, перевела поворот македонських збігців, пособляла будові мостів і доріг, закладам шпиталів і шкіл та реформі адміністрації. Але вже та обставина, що велика частина амнестованих і репатрїованих Македонців знов стоїть на чолі ватаг, є доказом, що поручені Австрією і Росією реформи, чи они переведені, чи непереведені, не змінили нічого у ворохобнім руху. Проводирі сих ватаг не вдоволяють ся такими реформами, они не перестануть підбурювати населеня, поки не доведуть до того, як стало ся з Кретою, або поки чужа держава не прийде зробити там ладу, як се стало ся з Босною і Герцеговиною.

О скільки тепер можна оцінити, турецькі війська вспіють згнобити ворохобню аж до того часу, поки зима зробить неможливою дальшу боротьбу. Одначе і найкориснійший вислід не доведе до того, що би македонське питанє полагодити, як показує дотеперішній досвід. З почином весни почне ся наново і ворохобня, як і в попередних роках. Знов почнуть ся дипломатичні пересправи і так справа буде дальше замотувати ся, поки дійде до того, що македонські провінції відлучать ся від Туреччини. Супроти сего повторюваня ворохобні в Македонії, європейські держави

змагали лише до удержаня status quo, а македонська справа є тим боляком, котрий докучає і непокоїть Європу, поки може не трісне проти волі держав. Коли се стане ся, годі предвидіти. Може бути, що вже й сеї осени не стане Туреччині сили, повернути там супокій, може бути, що з весною. Всеж таки скорше чи пізнійше прийде та хвиля, позаяк Туреччина не в силі удержувати стільки війська на воєнній стоні в тих сторонах, щоби згнобити ворохобню. Але в такім, случаю може рішенє сеї справи відбутися інакше, як би се було бажанє для інтересованих держав, і для того думаємо, що се не є корисно ані політично, вижидати, поки македонський боляк сам не трісне, але треба взяти ся з відповідним знанєм до операції. Ми вже вказували на се нераз, що передовсім Австрія в тім найбільш інтересована, і Македонці прийняли би неперечно радо, колиб задачу переведеня реформ в Македонії прийняла на себе Австрія в такій формі, як се свого часу стало ся з Босною і Герцеговиною.

Д О П И С Ь.

(Що наша народна школа призабула в стремленю до сповнення витиченої задачі?)

Жиючи на селі, маю нагоду студіювати житє селян, і звичаї, їх обичаї, їх степені культури, їх потреби, їх предмети і хоби. Між иншим хочу посвятити кілька слів теперішній нашій школі народній, особливо вї наслідк м та хобам, які проявляють ся серед селян на полі народної освіти і культури.

Від давна поставив я собі за задачу слідити за тим, яквї хосен приносить нашим селянським дітям наука щоденна шкільна і наука доповняюча. В многих случаях добачав я у дїтий звихненє практичного погляду, вивіжненє вподоб на панський спосіб і поглядів на житє. Дитина, що покінчить в селі школу, ніби має теоретичний погляд на все, але той погляд дуже тяжкий до здійсненя. Ученик, що покінчить сїльську школу, спробує кілька разів ввести в практику свої відомости, але коли в тім заведе ся, тоді махне рукою на школу і на науку, та держить ся свого, що навчив ся при батькови. Винні тут по більшій часті учителі, які від маленькості побирали науку в мійських школах а відтак і семінарії, а діставши ся на село, хочуть вчити хлопца щось нового, чого й сами добре не розуміють!

Чуючи наріканя селян на школи, спитав я одного, чому вони зі школи невдоволені? Прецінь в ній вчать писати, читати і рахувати, вчать о господарстві рільнім, о влеканю і годованю худоби, о улішненях рільничих, о конституції держави і краю. На се хлоп мені відповідає: «Вони всего вчать, і того, що хлоп за плугом ходить і того, що земля єму родить і того, що за великі гроші і з великим накладом можна собі господарство поправити; про снацерові городи, як то половину города призначати на стежки і якісь алеї та альтани, учать, як листи о запомогі (жебранину) до дідичів і видзялів писати, ну і на тім кінчить ся наука.

Не міг я з того нічого перековати ся, отже

при нагоді питаю учителя, яку ціль має школа народна? Той, що правда, вибубнив мені, як з книжки, що школа народна має: попри научуване читаня, писаня та рахованя, виховувати морально і релігійно та приспособляти до занятя, яким опісля по скінченю правдоподобно посвятять ся ученики, відтак приспособлювати їх на добрих членів суспільности.

По тих словах я вже зміркував, що нашій школі селянській потреба! Наша школа потребує (особливо наука доповняюча і курси рільничі) ще одной важної галузи в господарстві, а іменно науки рисунків, входячих в круг рільництва. Наша школа народна послугуєсь доси підручником п. Стефановича, в якій крім кількох розет, котрі ніби вільною рукою дадуть ся відбити при помочи кельки, находять ся там самі квадрати і в них стереотипні рисунки простолінійні, які не мають для будучого позашкільного житя селянської дитини жадної приміви. І в самій школі ті рисунки не можуть викликати замидуваня у молодіжи, бо є то, як згадаю, банальні рисунки без всякого змісту. Після моєї гадки вільноручним є рисунок тоді, коли він не дасть ся нарисувати лінеалом, лиш вільною рукою, колиж в самім підручнику взори рисовані лінеалом, колиж учитель кожний майже рисує на таблиці при помочи лінеалу, тож годі вимагати, щоби ученик рисував не лінеалом, лише вільною рукою. Вирочім ціль рисованя безустанно простих ліній вільною рукою, хибаж та, що сим знеохотить ученика до вприви в рисованю. Дальше яка ціль школи народної з науки рисунків, коли в ній вчать рисувати лише квадрати, шести- і осми-кутники, а в них банальні орнаменти? Чи може по укінченю має кожний вістати комнатним малярем, але й то ледви чи придало би ся, бо комнатний маляр послугує ся патронами, які прикладає до стїви і по них рисує, а де хоче потягнути прості лінії, то уживає лінеалу.

По моїй гадці в народній школі повинні вчити рисунків вільноручних з природи, с. є ученик повинен се рисувати, що він видить і як видить, а тоді і вправить ся рука і око. Правда, що головні відомости мусять уділити ученикови учитель, але сего досить на годині рисунків геометричних. На рисунки геометричні (они тепер в народній школі зовсім занедбані) повинно ся класти велику вагу, бо ціле житє буде ученик мати з ними багато до діла; вже чи пліт чи штахети загородити, чи брус на терциї і дилі порізати, чи звичайний стілець зробити, — то мусить до сего уміти поміря, мусить робити се після лінеалу, а не вільною рукою з природи. Потрібні для вправи рука є конечні в школі народній для виконуваня робіт, входячих в круг ремесла.

В школі народній не вчать дальшої приміви геометрії і тим то школа не відповідає вимогам селянина. Правда, учать в нас багато історії о «крулях польських», о «погроме бунтовничих Русінуф пішез Болеслава Хроброго», о додатніх skutках унії любельської і бржескєй, але не вчать вже бодай на доповняючій науці, або на курсах рільничих рисувати плянів ситуаційних, хоч би буди для пса, хоч би найпростійшої мужицкої хати і звідси то школа народна не сповняє того вповні, що містить розпорядженє, т. є. не підготовлює селянських дїтий до будучого званя, якому імовірно посвятить ся молодіж.

Селянський хлопець, коли скінчить допов-

няючи науку, повинен хоч один знати, що то є план ситуаційний дому. Вправді є там в книжці якийсь план школи в Добро-чи Поганомишли але се зовсім за мало і дуже доривочно; на такі річи треба довшого часу і більшого поучення.

На сю науку о будові домів і їх урядженю, о розкладі стоділ, стаєн та хлівів треба особливо в теперішних часах посвятити більше часу, хочби одну годину тижнево; менше о «крулях», то буде менше політики, якої у нас всюда багато У нас коли хто перейде ся по селах, гляне на хати селян, то скаже певно, що се нори для худоби. А чому? От проста причина: ніхто не навчив, як буде ся, ніхто не вказав їм в тім Напрямі поступу тай остало й доси, як з перед віка. Хати визонькі, малі, вікна можна шапкою заткати; в комнаті одну четвертину обьому займає піч і се має бути мешканє для чоловіка, що причисляє себе до цивілізованого народу! нарікала на давнішу школу дяківале й теперішня не багато вперед поступила. Має она приспособляти до будучого звания, най же приспособляє, най учить того, чого сам селянин по скінченю школи не розбере, бо коли цікавий, то історію сам собі прочтає і зрозуміє, але рисунків геометричних (планів), аві вільноручних з природи без вказівки учителя не втєє. По моїй гадці, кождей селянин, а вже бодай здібнійший повинен, вже не кажу, уміти рисувати, а бодай визнати ся на пляхах і після них уміти будувати, а ще ліпше було би, колиб він і умів собі нарисувати. Особливо одна річ промовляє за тим, щоби умів рисувати собі хоч би прості пляни, бо тепер видали староства обіжчик, щоби кождей, хто будувати хоче хату, віддавав пляни до зверхности громадекої. Є отже сьвіжа ланка і драчка на селян; йди до пана інженера і плати, а він тобі таке нарисує, яке ти сам не хочеш, а если не маєш грошей на плян, то й хати не будуй.

Вирочім ще скажу, що наколиб в школі учили рисованя плянів помешкань, то й була-б нагода повчити о гігієні, о удіпшеню будинків, о вязанях дилів, бальків і кроков. (Кожда школа повинна-б була тоді постарати ся о моделі такого вязаня). Кождей ученик повинен вміти собі сей модель нарисувати, се-ж прецінь великої трудности не справляє і ученик охочо робить се, бо видить в тім користь і приємність. Дальшими темами до шкільних рисунків могли-б бути: устрій і розміщенє печи, спосіб склеплення (півниці), будова сходів, будова мостів і містків і т. п.

Сего отже нашій школі не достає, що в житю найчастійше потреба: рисунків, і то рисунків дійсно вільноручних, а окремо в більшім обсягу рисунків геометричних. Забираю голос

длятого, що може найде ся хто, що сю річ ліпше знає і більше про ню написати зможе; я зробив се, бо добачаю в тім пекучу потребу для селян і дуже на часі.

Наконець ще скажу, що наше Товариство «Просвіта» повинно би само видати книжочку, поучаючи про будованє домів, стоділ і стаєн селянських, крім того по змозі дати осібні відбитки плянів, які-б можна умістити в читальнях або яко книжку в оправі держати в бібліотеці читальняній і на жаданє інтересованим позичати.

М. П. К.

Політичний перегляд.

Аж три польські ексцеленції зіхали ся на днях у Львові, іменно пп. Яворський, Дідушицкий і Абрагамович, та, як доносять польські дзєвники, стрінули ся з четвертою ексцеленцією, намісником гр. Потоцким, який перед кількома днями бував в Ішлю, на аудієнції у цїсаря і там представив потребу ратункової акції зі сторони правительства для потерпівших від повеній, а заравом предложив потребу скликаня краєвого сойму. Ся стріча мала бути слуцайною, а в Зкождім разі не обнимала якоїсь конференції в політичних квестіях. Мимо того польські дзєвники з сеї нагоди засягають інспірацій, доносячи, що сойм буде скликаний у вересни, без огляду на політичну констеляцію мовархії, іменно що-до угорского питання. Реальнійше подає се Kurjer lwowski, котрий доносить, що до депутатії людовців під проводом д-ра Бернадзковского в справі послїдної повени висказав ся намісник, «що сойм після всякої правдоподібности буде скликаний коло 20. вересня». Натомість Slowo polskie подає те саме аж з Відня «на власнім дроті», з успокоюючою заміткою — на адресу Русинів — що коли не можна буде инакше, сойм потреває лише кілька днів. «Віденьский кореспондент» Slowa polsk-ого думав певно, що ужав тим способом дуже хитрого фортелю... Замітним є і се, що намісник пояснюєчи польским людовцям стає ратункової акції для потерпівших, заявив, що зажадав для них від правительства коло 3 мільони — однак при тім не згадав зовсім про величезні шкоди від граду у східній Галичині. Однак на щастє памятало на се сімо центральне правительство, яке на запомоги для потерпівших від елементарних нещасть — після віденьских донесєнь — призначило 2,900.000 К, однак з тим услівєм, що часть тих грошей піде на запомоги для потерпівших від граду наддїєстрианьских околиць. Подорож цїсаря на Угорщину ще

не усталена рівучо. Буть може, що заступить аж в слїдуючїм тижня. Буєн мав буть ще сего тижня на аудієнції у цїсаря в Шенбруні і там предложити свої пропозиції що-до розмотаня кабинетового пересилєня на Угорщині, але ся подорож стала занехана. Як будучих президентів кабінету називають: гр. Афонїого, Бекерлього або і міністра скарбу Люкача.

Убийство російского консуля хочуть турецкі власти зіхати на вину македонських комітетів, які тим способом немов то хотїли пімстити ся за становиско Росії супроти македонского повстаня. Сю верзю збиває друга півофіцїяльна, що Ростковский став жертвою свого власного поведєня, бо являє сприяв Македонцям в їх змаганю до скинєня турецкого ярма. Однак з усіх обставин сповненого убийства виходить, що оно було радше наслідком магомеданского заговору, зверненого против інгеренції европейских держав, а іменно Австрії і Росії, в македоньских справах. Зі сторони турецкого правительства визначено вдові по Ростковским 200.000 франків відшкодованя. З російской сторони ще не дали згоди на се. Усунєного ва.Іого Монастиря відставлено під ескортою до Тріполїсу.

— **ВІД АДМІНСТРАЦІЇ.** — На адресових перепасках нинішного числа виписана в валюті короновій квота залягаючої передплати по нинішній день с. є 14 н. ст. серпня, — або зазначений день (після нов. стилю), до якого сягає зплатєна передплата. ВПов. передплатників, що залягають з передплатою, просимо, як найскорше вирівнати довг, бо в противнім случаю будемо пливенолені застановити їм дальшу висилку часописи, а своїх претенсій доходити иншою дорогою.

Просимо приєднувати нам нових передплатників. Новим передплатникам випишемо даром, о скілько запас вистанє, всі попередні числа з фейлетгоном «Записки лікаря».

На грошевих переказах просимо дуже чітко виписувати адресу: «Адміністрація часописи Руслан».

НОВИНИ.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат. Винєс. Ч. Хрєста; рим.-кат. Евзєвія. — В суботу: руско-кат. Перенєсєнє мощей св. Стефана; рим.-кат. Услєнє Богородиці.

— **Нарада руских послів.** В суботу дня 15. серпня відбудє ся о 9. год. рано у Львові (готель Жоржа) нарада руских послів до сойму краєвого і ради державної в Галичині і Буковині. В тій нараді має взяти участь 23 руских послів.

— **В Камінці струм.** відбудє ся в недїлю дня 16. с. м. аматорске представлєнє двох

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

VI.

Я совієтно працював у нашому шпиталі і під проводом старших товаришів-лікарів по трохи набирав досєвїду.

Поки ходило о ріжні приписи, усе ішло легко і просто: я приписував і коли мої приписи були не розумні, старший товариш вказував мені на се, і я поправляв свої хиби. Зовсім инакше стояла справа там, де приходилось присвоювати собі певні технічні, оперативні способи. Самих вказівок тут мало; хоч який буде виправний мій проводир, найголовніще я все таки повинен придбати сам; оперувати твердо і певно може лише той, хто має виправність; а як придбати сю виправність, коли хто поперед не оперував — бодай невмілою і невєвною рукою?

В середній вісімдесятих роках Американець О'Дваєр винайшов новий спосіб ліченя небезпечних звужєнь гортанки в дїтїй, спеціально при крупі. Раньше у таких випадках роблено трахеотомію: хорому прорізувано спереду дихавку і вставлювано в розріз рурку. На місце сеї кровавої операції, страшної для різїї хорого, вимагаючої хлороформу і асистїї кількох лікарів, О'Дваєр запропонував свій спосіб, який містить ся ось в чім: Оператор вводить в рот дитини лївий вказуючий палець і захоплює ним надгор-

танну хруставку, а правою рукою при помочи осібного приладу вздовж сього пальця вводить в гортань дитини металїчну рурку з грубною головкою. Рурка лишає ся у гортани; грубша головка, що лежить на гортанних вязах, не дає рурці зсунутись в дихавку. Коли потреба минє, рурку виймають з гортанки. Операція ся, звана і н т у б а ц і є ю, часто дає просто подиву гідні наслідки і в одній хвилі усуває душність. В теперішню пору вона все більш усуває при дїфтерії трахеотомію, яку лишено лише для тих, впорівнано рідких випадків, коли інтубація не помагає.

Операція ся проста і без болю, дає подиву гідні наслідки, але... але лише в такім разі, коли она ведена вправною рукою. Треба великої вправи, щоб легко і не завадивши, ввести трубку у хору гортань переляканої і кричучої дитини.

В дїфтерійному відділі я працював під проводом товариша — на прїзвище Стратонова. Я не один десяток разів був присутній, коли він робив інтубацію, не один десяток разів робив її сам на фантамі і на трупі. Наконець Стратонов дав мені довершити операцію на живій дитині. Се був хлопець років трєх, з набрєнілими лицями і гарними синїми очима. Він дихав тяжко і хрипло, поривисто кидаючись на ліжку, з блїдо-синавим лицєм і втягаючими ся межиреберями. Його перенєсєно в операційну комнату, положєно на каналу і звязано йому руки. Стратонов вставив хлопцеві в рот «розширювач», милосєрдна сестра держала хлопцеві голову. Я став вводити прилад. Маленька, м'яка

гортань дитини виховзувалась з під мого пальця і я ніяк не міг у нїй орієнтуватись. Наконець мені здавалось, що я надїбав вхід в гортань. Я почав вводити рурку; але вона об щось зачєрлась кінцем і не йшла дальше. Я натаснув дуже, але рурка не йшла.

— Та не натискайте — силою ви тут нічого не вдїєте — завважав Стратонов. Піднесїть рукоять в гору і вводїть, без всякого насилуваня.

Я витягнув інтубатора і став вводити його знова. Довго тикав я кінцем рурки у гортань; наконець рурка увїйшла, і я витягнув провідник. Дитина, задихуючись і змучена — сейчас вплюнула рурку разом з покровавленою слиною.

— Ви в пролик рурку ввели а не в гортань — сказав Стратонов. — Намацайте поперед надгортанник і сильно наклонїть єго вперед, усталїть його таким робом і вводїть рурку в часї вдиху. А головне — то без всякого насилуваня.

Червовий і спїтїлий я на хвилину спивив ся, а тоді приступив знов до операції, стараючись не дивитись на витріщенї, змучені очі дитини. Гортань йому розпухла і тепер ще важче було орієнтуватись. Конець рурки усе запирав ся об щось і я ніяк не міг перемогти себе, щоб не допробувати усунути запори силою.

— Ні, не можу! — сказав я наконець, насупившись і витягнув провідник.

Стратонов взяв інтубатора і швидко ввів його в рот дитини; хлопець витріщив очі, на хвилину йому застановило віддих. Стратонов потиснув гвінтик і зручно витягнув провідник.

штук: «Школяр на мандрівці», оперета в 2 діях і «Настоящі», комедія в 1 дії о. Бобикевича. Ціни місць: I-рядні крісла 2 К, II-рядні 1 К 20 сот., місце стояче 20 сот. Початок о год. 1/2 8 вечером. Окремих запросин позамісцевим не висилає ся. — В виду сего, що минулими літами представлення уряджувані аматорами добре удавали ся, тож певно, що і сим разом саля заповнить ся по береги так місцевими як і поза-місцевими. Чистий дохід призначений на добродійні цілі.

— **Купуйте землю!** В товмачім повіті в селах Бортники, Мелянів і Грушка є до роззарцельованя 2.400 моргів, з того 1.600 моргів орної землі і 800 моргів ліса. На тім ґрунті є три гарні фільварки з добрим будинками мешкальними і господарськими. Інформації усні і письмєнні уділяє повновласник властителя пошлости, п. Володислав Павельский в Товмачі.

— **3 Богородчан** доносять: Дня 12. н. ст. липня с. р. відбуло ся торжественне отворєне «Читальні Просвіти» в Богородчанах-місті заходами ширих та ревних патріотів як з духовної так і мірської інтелігенції. Головою сеї читальні «Просвіти» одушевлене патріотичне міщанство руске односторонє вибрало п. Остапа Весоловського.

— **IV каденція суду присяжних** у Львові пічне ся дня 2. вересня. Львовские судії відбуло ся дня 5. с. м. Доси розписано на сю каденцію трицять кілька розправ.

— **Комітет Інститута Руского Товариства педагогічного у Львові** під покровом св. О. Николая ул. Театинська ч. 19, прийня на засіданю з 10. серпня на рік шкільний 1903/4 отсех елевів. З IV. народної: 1) Жука, 2) Курмановича; з I. кл. гімн.: 3) Лавровского, 4) Щирбу, 5) Глодзиньского, 6) Питлика, 7) Дашкевича, 8) Поповича, 9) Дудика; з II. гімн.: 10) Рибчака, 11) Куровця, 12) Тиховского, 13) Карачевского, 14) Склепковича; з III. кл. гімн.: 15) Баранецкого, 16) Піджарка, 17) Матвієва, 18) Курмановича; з IV. кл. гімн.: 19) Бахталовского, 20) Цєбровского, 21) Куровця; з V. кл. гімн.: 22) Сігалевича, 23) Грабовеньского, 24) Абрисовского; з VI. кл. гімн.: 25) Мишугу, 26) Жука, 27) Боднара, 28) Стефановича, 29) Лавровского; з VII. кл. гімн.: 30) Підляшецкого, 31) Івановского, 32) Кульчицкого; з VIII. кл. гімн.: 33) Ганкевича, 34) Карачевского, 35) Ходая, 36) Цурковского, 37) Возняка, а на директорів: 38) Крєвєцкого і 39) Вишницкого. Час внести поданє о дальше прийнятє ще кілька елевів продовжує ся до 20. н. ст. серпня. Рівнож установляє ся 20. н. ст. серпня яко послїдний рєчинець до сплати залежностей з року попередного для всіх бувших елевів Інститута. — За Комітет Інститута: *Юзеф Пашковський.*

— **Військовий балъон «Тайфель»** з двома офіцерами випущено в пятницю пополудни з Перемишля. Балъон летів цілу ніч і в суботу упав коло Камінця подільского за кордоном. Російські власти задержали обох офіцерів чотири дні в Камінці под. і по позаданю формальностей відправлено їх до Галичини.

— **Вісти з півн. Америки.** (За америк. «Свободою»). Новий священик Ю. Полянський з мучачівської єпархії прибув до Америки і обняв

парохію в Ст. Клер, Па. — Дня 26. липня згорів зайздний дім (готель) Макара Вільхя в Оліфанті, Па. Шкода виносила 500 долларів. — Дня 18. липня відбув ся в Скрентон, Па. соборчик скликаний о. А. Годобам. На соборчик взивав о. Годобай всіх угорских священників, але явило ся їх лише 15. Обговорювано положєне ґрат. церкви в Америці та кромє сего вислано «меморандум» до єпископского комітету на Угорщині з жаданєм чимскоршого установленя тут єпископства. — З Північної Дикоти в Спол. Державах піше до «Свободи» руский кольоніст Теодор Теляк: «Урожаї були у нас добрі. Я ту лише сам з Руснаків на плейзі, а прочих 5 кольоністів є Англичанами. Пасемо вівці. Маємо їх шіснацять тисячів». — Після урядової статистики прийшло в 1902. році до Спол. Держав 7.533 Русинів-емігрантів. Були се одначе лиш ті, котрі признали ся до рускості, а тих, що подали себе за Поляків, Словаків, Москалів і пр., було в троє більше.

— **Несовісна конкуренція.** В Турці к. Хирова отворив пекар Вольний пекарню і ведучи єї взірцеву, робив місцевим жидівским пекарям конкуренцію. Пекарі взяли ся поборювати єго і вкінци примусили, що він увійшов з ними в спілку. Але вскорі спілка розбила ся, бо п. Вольний пересвідчив ся, що жидки-пекарі обманюють єго і почав на ново вести пекарню на власну руку. Між тим дня 2. с. м. вибухнув пожар в домі, де містила ся пекарня Вольного, котра згоріла до тла. Нема сумніву, що виновниками огню були конкуренти-пекарі. В огни погіб і пекарський челядник Ів. Лер.

— **Нещасливі пригоди.** В часі оводішної бурі і дощу ґрім ударив в стодолу Семена Сватюка в Стєпятині, сокальського повіта, і убив парубка Івана Булку та попарив дочку Сватюка, Марию. — В Дністрі коло Луки, кадуского повіта, найдено тіло 30-літньої умово хорої Розалії Климко. — В Старім Косові повісила ся Анастасія Толук, жінка Василя, недужа на умі. — В Мариамполи коло Галича отруїла ся Анастасія Сливак, двірська ключниця. Причиною самоубійства мала бути нещаслива любов. — Др. Ернєст Пік, штабний лікар в Ярославі, сам собі зробив операцію на носі, але так нещасливо, що дістар за каженє крові. З того вивязало ся відтак запалєне легких і недужий по тридєвях мукх закінчив житє. Тіло нещасного привезено до Праги.

— **Огні.** В Монастирську коло Косова знищив оводі огонь єім домів. Шкода 13.000 К була в половині обезчєчена. — В Комарові, стрийського повіта, згоріли 3 господарства. — В Уєтє, слятинського повіта, згорів дім господаря Проця Рожки, обезчєчена на 600 К. Шкода виносить 300 К. Огонь має походити з підпалу.

— **Зелізничі крадіжи в Перемишлі.** Олоді арештовано в Перемишлі маґазиньського помічника Коржинка, у якого найдено склад украдених на зелізничих річій. При слідстві признав ся Коржинек, що у спілці з ним стояли два маґазинєри, з якими він ділив ся украденими річями.

— **Нова недуга** вибухнула епидемічно між робітниками в ковальнях Вєстфалії і надрєнских провінцій. Недуга проявляє ся блідницею, ослаблєнем очей і сил в цілім організмі, так що не-

дужий стає зовсім нездібний до праці. Причиною недуги є певний рід глистів в кишках. Для навіщєних сею недугою побудовано 56 окремих шпиталів, в яких ординує 200 лікарів. З поручєня властий лікарі оглядають родини всіх робітників копальвняних і доси ствердженє, що на 100 осіб було 51 недужих. До лічєня уживають витягу папороті, однак сеї лік не всім помагає, а деякі від него посліпли.

— **Воружєне македонских комітетів** подають на 35.000 дуже добрих рушниць і по 150 набойів на кожду. 25.000 рушниць вже роздано 3.500 кильогр. динаміту. Під добу стоїть під диспозицією головного комітету 25.000 добре воружєних людей, а з них 10.000 стоїть в монастирским вїляєті. Серед ворохобничих радів находить ся багато християнских Альбанців, Італійців і Сербів, які добровільно і безінтересовно беруть участь в повстаню.

— **Оповідєне.** Повідомляє ся П. Т. интересованих, що мимо удленєй Вис. ц. к. Намісництвом концєсії громадї міста Перемишля на ярмарок на кожухи від дня 28. серпня і 14 слїдуючих днів, відбудє ся як кожного року великий ярмарок в Уневї, перемишлянського повіта від 20. серпня до 1. вересня включно. Концєсія надана громадї міста Перемишля не зносить ані огранічєнє зовсім ярмарку в Уневї. — Від Адміністрації дїбр ґрат. митрополії: о. *Іван Чапельский*, адміністратор дїбр.

— **Померли:** у Львові Власій Рудницький, частковий властитель більшої пошлости в Топільниці коло Старого Самбора в 39. році житя. Похорони відбули ся вчєра в То ільниці; — в Сокалі Рудольф Марковский, повітовий інженєр в 46. р. житя; — у Відні історик Отто Кльоц, автор твору «Піле в 30-літній війні», в 81. році житя.

РОДИМЦІ! Приготовляйте діти до вступних іспитів до шкіл середчих!

Телеграми

з дня 13. серпня.

Рим. Св. Отець Пій X вже зовсім здоров. Вчєрашню ніч провів добре і спокійно. Рано відбув прохід по ватиканских городах, а опісля приймав на авдїєнції кілька кардиналів і депутацию з Венеції.

Секретаром стану має бути іменований кардинал Сатолі.

Відєнь. Цсар виїхав о 3. год. пополудни з Ішлю і о 8. год. 20 мін. прибув до Відня і поїхав до Шєнбруна.

Ішль. Австрійский міністер скарбу Бєм-Бавєрк приїхав ту вчєра з Вайсенбаху на конференцію з угорским міністром скарбу Люкачом, почім виїхав з Ішлю.

Будапєшт. Вісти про дямісію хорвацкого бана Паєчєвича є зовсім безосновні.

Царгород. Султан вислав царєви кондолєнційну депешу з нагоди убийства консуля Ростковського, з запеннєнем, що все зробить для доситьучинєня за сеї грізний злочин.

Білгород. З Солуя доносять, що прибуло там з Монастиря 130 ранєних жовнірів турецких. Повстанці старали ся підпалити місто, але безуспішно.

Софія. Посли чужих держав мали прихильно оцінити уміркований тон меморіялу, оголошеного македонским комітетом.

Білгород. Наслїдком непорозуміня межє міністром війни Атаназковичом а иншими міністрами прийшло до пересилєня міністерства.

Брат короля Петра I, Арсен Караджорджевич, який є полковником, має небавом стати командантом сербської армії. Єго задачею буде полагодити офіцєрські спори, які множать ся з кождим днем від часу смерти короля Александра.

Барцєльона. Страйкуючі мурарі не прийняли предложенєй їм угоди працєодавцями. Наслїдком сєго ситуація стає тяжка і може прийти до розрухів.

В справі жєньских інститутів у Львові.

Виділ Руского педагогічного Товариства рішив прийняти в слїдуючїм році до інституту св. Ольги лиш учениці за зниженою оплатою 30—24 корон місячно. До сєго інститута зґолосило ся досі велике число кандидаток і зґолошує ся що дня ще більше. Є се доказом великої потреби такого закладу для нашої публіки, котра відчу-

дав ся чути характеристичний дуєчий шум дихання крізь рурку; хлопєць закашляв, стараючи ся викашляти рурку.

— Ні, розбишако, не викашляєш — усміхнув ся Стратонов, плєскаючи його по лиці.

Через пять хвилин хлопєць спав, дихаючи рівно і свобідно.

Началась тяжка пора. Научитись інтубувати було конєчним; між тьм всі вказівки і пояснєння ані трохи мені не помагали, а мої попередні вправи на фантомі і трупі оказувались дуже мало примітними. Тільки по півтора тиждні мені вдалось таки у перше ввести рурку у гортань. Але ще й довго після того, беручись за інтубацию, я не був певний, чи вона мені вдасть ся. Іноді лучалось, що змучивши дитину і втомившись сам, я був зневолений послати по асистєнта, який вводив рурку.

Усе се страшенно тяжко, злеж як годі инакше? Операція така користна, так наглядно спасає житє... Я відчуваю се дуже ясно тепер, коли все важке лишилось вже по заду і коли я візьмусь інтубувати при яких би то не було умовах. Недавно в ночі на дїжурі мені прийшло робити інтубацию пятилітній дівчинці; вчєра їй уже вставлено рурку, але через добу вона викашляла єї. Хору внесено в операційну комнату, я став приготовлювати прилади. Дівчинка сиділа на колїнах в доглядачки — блїда, з краплями поту на лобі, з виразом тої страшної нудьги, яка буває лишє в людей, що задихують ся. Помутнілі очі її слабо блиснули, коли вона побачила прилади. Она сама розявила рот

і сиділа так з боязкою надїєю, слїдячи за мною. Мені мило забилося серце. Швидко і легко, сам втішаючи ся своєю зручностю, я ввів їй у гортань рурку.

Дівчинка підвелась на канапці і сіла, жадно повними грудьми вдихуючи воздух; щокри її по червонійли, очєята щасливо блищали.

— Що, легко дихати тепер? — запитав я. Вона мовчки кивнула головою.

— Ну, подякуй пану докторови, скажи: «спасибіг», всьміхнулась милосердна сестра, нахилиючи її головку. — Спа си-біг! — прошептала дівчинка з тихою ласкою дивлючись на мене з під піднесєних брів.

Я повернув в дїжурну комнату і ліг спати, але заснути довго не міг; я усьміхаючи ся дивив ся у пїтьму і передо мною являлось щасливе дитяче лице і ніс ся слабкий шєпіт: «спа-си-біг». Так, такі хвилини змякшують спомини пройденної дороги і до певної міри примирюють ся з нею — инакше не може бути, а не було-б першого, не було-б другого. Але все таки ті — от, перші — що їх обходить чуже щастє, куплєне ціною їх власних мук! А скільки таких мук, скільки згубленого житя лежить на дорозі кожного лікаря! «Наші успіхи ідуть через гори трупів» — сумно признаєть ся Більрот в одному приватному листі.

(Дальше буде).

ває конечність образования для своїх дівчат, а з другої сторони примушена і оглядати ся за дешевим приміщенням. На превеликий жаль комітет сего інститута не в силі вдоволити бажанням всіх петицій. Будинок нашого закладу може помістити лиш 40 учениць і лиш таке число буде сего року прийняте. Многі Родимці котрих просьбі відказуємо, мусять тому простити. О порішеню петицій повідомляють ся петиенти особними письмами.

Що-до отвореня закладу, в котрім би за трохи більшим нагородженем приймалось, не можемо досі еще нічого певного сказати, бо інтересовані Родичі не зголосили ся досі еще в такім числі, як се було потрібне. Ми жалували би, коли би задля спізненя зголошень не прийшло до отвореня сего відділу. Ми знаємо з досвіду, як многі Родичі приїхавши по вакаціях з дівчатками у Львів ходять по всіх знайомих і допрошують ся о вказане їм відповідних домів до приміщення і як нераз нарікають, що таких домів вайти не можуть. Ми можемо сподівати ся, що з теперішнім отворенем повних женьських шкіл руских у Львові (рускої образцеві школи людової, рускої виділової і учительської семінарії) буде сей наплив нашої женьської молодіжи еще більший. Тому, щоби прийти в поміч нашим Родимцям, хотіло Руске педагогічне Товариство отворити женьський заклад, котрий би сій потребі відповідав. Ми тішили ся, коли найшли дуже інтелігентну жінчину, котра до сего діла як-раз надавалась, котра будучи родом і вихованем зі Львова, знає вимогом більшого світа і спосібна дати дівчатам відповідне, світове веденє і вихованє, а з другої сторони будучи вдовицею по священнику, знає також потреби сільського і родинного життя. Вишукавем такої особи, склоненем єї до обнятя заряду і зложенем цілого плану для веденя закладу — сповнили ми з своєї сторони всі вступні приготування до введеня сего діла в житє. Однак ми ждали від интересованих Родимців, щоби скоро посіпили з своїми зголошеннями. Се було конечним. Ми мусимо мати якусь безпеку, що зголосить ся дійсно потрібне число учениць. Без того не можемо приступити до виконаня остаточних і коштовних приготувань: до винайма більшого мешканя, до закупки меблів і відповідного урядженя. — На жаль наші люди, що люблять звичайно спізнати ся, не зголосили ся еще в достаточнім числі, а по вакаціях готові і в більшім числі явити ся і нарікати опісля, що львівські Русини не подбали о потреби своєї народности.

Тому взиваємо интересованих Родимців в послідне, щоби *безпроваочно* зголосили ся. Коли се не послідує, то не будемо винні, що до отвореня закладу не приступимо.

Місячна ціна прийнята вносить 50 корон а в виняткових случаях знизує ся до 45 корон (крім одноразового малого датку на зужитє меблів і т. п.). Нагорода та, як на велику дорожню у Львові дуже уміренна.

Зголошеня належить присилати до п. Марії Білецької, остаючої тепер в Підлютім, почта Перегінсько.

Від комітету руских женьських інститутів у Львові: *О. Александер Стефанович, Марія Білецька.*

Відозва

до синів і доньок Руси-України!

Обниміте-ж, брати мої
Найменьшого брата,
Нехай мати усміхнеть ся
Заплакана мати!

Щоби знищити роботу деструктивних елементів, піднести просвіту, зорганізувати житє економічне і національне в Лемківщині, заснували народовці новітє свяіцкогo дня 29. червня т. р. філію «Просвіти». Вперве залучала над срібнолентим Сяном пісня «Ще не вмерла Україна», розбудила з дрімоти і покликала до праці народної нових борців, котрі прирекли собі і народови нести невпинно прапор світла, правди і волі.

Щоби робота ся могла принести правдиву користь меншому братови, рішено на зборах філії «Просвіти» серед великого одушевленя приступити безпоровочно до заснованя «українсько-рускої бурси в Сяноці», в котрій могли би вже з новим роком шкільним знайти місце спосібні хлопці свяіцкогo і сусідних повітів.

Рішенє запало. Віділ філії прийняв на себе обовязок ввести в житє українсько-руську бурсу в Сяноці. Задача се не легка. Ми знаємо, що наш нарід бідний, що з всіх сторін витягають до него руки, з просьбою о милостиню, котрої він не відмовляє і свій гірко запрацьований грин

складає радо на жертвеннику вітчизни. Віримо однак в патріотизм наших зюдий, віримо, що ті подадуть нам помічну руку в так важній справі, якою є для куртурного розвою Лемківщини заснованє в Сяноці бурси для українсько-рускої молодіжи.

На жаль не маємо майже ніяких средств а бурса мусить бути! — мусить бути, бо нашим сьвятим обовязком є нести світло правди між незрячих, бо як молодіж піде за нами, то будучність в наших руках, то скорше заблісне сонце слободи. Тому в імени нашої молодіжи, що проживає в голоді і холоді а горне ся радо до просвіти і науки кличемо:

Русини-Українці! Брати і Сестри! не дайте проживати у тьмі бідним дітям темних батьків, не відречіть ся самих себе, обніміте найменшого брата, а сторипцю відилатять за Вас Матері-Україні сьвідомі єї діти. Вашим датком сердечним поставите в ряди нових борців Руси-України тисячі сильних сьвідомих каменярів. Кождий сотик затажить на вазі, що важить итанє «житє або смерть Лемківщині».

Всякі датки просимо присилати на руки о. Омеляна Константиновича пароха в Сяноці.

Від Віділу філії «Просвіти» в Сяноці:

О. Омелян Константинович, голова, *о. Антін Лаврівський* заступник голови, *Роман Сєкєла* секретар, *Осип Гудзь* скарбник, *о. Віктор Савчак* контролор, *Володимир Чировський*, *Зигмунт Конопальський*, *о. Петро Мєксєлєта*, *Андрій Мазур* о. *Олекса Вєкович*.

Конкурс.

Дівочу бурсу в Чернівцях отворює з новим шкільним роком (т. є від 1. н. ст. вересня) «Товариство буковинської рускої православної шляхти». Поки-що найде в тій бурсі уміщенє 12—15 учениць черновецьких шкіл. Бурса дає безплатно мешканє, овал, світло, стараний надзір і поміч в науці а також науку рідної історії й літератури; харч мають достарчати родичі чи опікуни, але замість довозу харчів в натурі можна й платити після умови. Буде се бурса для незаможних а талановитих дівчат, в якій они найдуть здорову науку, добре вихованє й материнську опіку, а живучи в рускім домі і з рускими товаришками, будуть чути ся немов у своїй родині. Є надія, що недовзі сеєя бурса розширить ся і стане великим руским інститутом, першим того рода заведе-нем на буковинсько-руській землі. Льокаль на бурсу (при ул. Пічєлого ч. 10) вже нанято і інвентар закуплено. Хто хоче умістити дівчинну в бурсі, має зголосити єї письменно до 25. с. м. на адресу: проф. Николай Ісєпенко, Чернівці, ул. Кушнірека ч. 1.

Тополя

Т. ШЕВЧЕНКА.

1(39—40)

Серія перелисних листків (8 штук) з гарними ілюстраціями (чорними і кольорованими) до Шевченкової балади «Тополя» виїшла пакладом С. Гальберга в Бучачі. Набувати можна серіями і поодинокю у на-каадні та у всіх більших книгарнях і торговлах. Ціни низькі.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до переходячих паперів вартістні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституційних заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою 25 до 35 кр. а. в. річно, депозитар дістає в сталеній касі панцирній сховок до виключеногo ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важкі документи.

Під тим виглядом поробив Банк гіпотечний як найдогідніший зарядженя. Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовий.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ
РИНОК Ч. 10.

ДІМ
„ПРОСВІТИ“

одинокє руске товариство асекураційне, заснованє в 1892. р.

обезпечєє будинки, движимости, збіжє і пашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишкю з оплат розділяє межі членів яко звороти; в послідних трєх літах вносинє зворот 8%.

ДНІСТЕР

виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 К.

ДНІСТРА

поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси ошадности.

ДНІСТЕР

посередничить при обезпечєнях на житє в краківськім Товаристві, відступає частє провізії з таких обезпечєнь на рускі добродійні цілі; длятого на житє треба обезпечати ся тільки через «Дністер».

ДНІСТРА

фонди вносять з кінцем 1902. р. 838.364 К і всі уміщені в цінних паперах пупілярних.

ДНІСТЕР

уділяє агєнції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агєнти.

ДНІСТРА

агєнти заробили вже 432 тисячів корон провізії.